

Discipelen maken met beeldspraak

In deze les is er sprake van metaforen en gelijkenissen. Even ter verduidelijking:

- **Metafoor:** door analogie wordt aan een bepaald woord een betekenis gegeven die meestal wordt toegekend aan een ander woord (synoniem: beeld).
Voorbeelden: het licht van de geest, koken van woede
- **Parabel of gelijkenis:** een retorische figuur waarbij in een kort verhaal dagelijkse gebeurtenissen worden gebruikt om een morele of geestelijke les te illustreren. Komt veel voor in de evangeliën.

 Jezus gebruikte vaak deze stijffiguren om zijn discipelen te onderwijzen. Zo kon hij over diepere onderwerpen spreken (niet gekende geestelijke en abstracte werkelijkheden) in eenvoudige woorden (concrete realiteit, gekende dagelijks voorkomende situaties). Beelden en verhalen die makkelijk te begrijpen zijn, maar niet altijd makkelijk om te aanvaarden en te integreren in ons leven.

Samen overleggen:

- Wat raakt je het meest: een lange toespraak over grote theorieën of een verhaal (parabel) zoals dat van de zaaier, de barmhartige Samaritaan, de verloren (of teruggevonden) zoon? Waarom?
- Jezus gebruikte beelden die zijn toehoorders aanspraken (elementen uit hun levenssfeer: landbouw, visvangst,...). Spreken die beelden nog steeds aan? Of denk je dat er andere beelden zijn die actueler en dus duidelijker zijn voor ons?
- Is er een beeld of parabel uit Jezus' onderricht dat jou bijzonder aanspreekt? Welk en waarom?

 Net zoals iedere geestelijke meester, biedt Rabbi Jezus zijn volgelingen een 'inwijdingsonderricht' aan, een levendig onderricht dat mensen radicaal kon veranderen. Wat Jezus voorstelt is niet een aanhangen van een doctrine, maar een levenservaring die iemand door elkaar schudt. Wanneer hij zegt: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven" (Joh 14:6), dan vat hij de hele weg samen die hij zijn discipelen voorhoudt. Zijn leven is een illustratie van zijn onderricht. En dat onderricht moet grondig verwerkt worden om tot leven te komen en wortel te schieten in de mens, zodat het tot volle ontwikkeling kan komen. Dit soort inwijding veronderstelt een nauwe en blijvende relatie tussen de discipel en de meester. Het gaat dus helemaal niet om een speed dating!

Samen overleggen:

- Alle grote wijzen / geestelijke leiders beogen eenzelfde doel... Waarom dan juist Jezus volgen? Zijn er andere geestelijke leiders die je inspireren op je zoektocht? Verklaar je nader.

In de evangeliën zien we een Jezus die vaak beelden (metaforen) en gelijkenissen gebruikt om te illustreren hoe de relatie meester/discipel en het parcours van de discipel er uit zien.

1. Alles begint bij een vraagstelling met existentiële draagwijdte

Aan het begin van het evangelie van Johannes (na de magistrale proloog), ontmoeten we Jezus en zijn discipelen in spe in een mooi symbolisch spel van vraag en antwoord → Joh 1:35-39 :

"De volgende dag stond Johannes er weer met twee van zijn leerlingen. Toen hij Jezus voorbij zag komen, zei hij: 'Daar is het lam van God.' De twee leerlingen hoorden wat hij zei en gingen met Jezus mee. Jezus draaide zich om, en toen hij zag dat ze hem volgden, zei hij: 'Wat zoeken jullie?' 'Rabbi,' zeiden zij tegen hem (dat is in onze taal 'meester'), 'waar logeert u?' Hij zei: 'Kom maar mee, dan zul je het zien.' Ze gingen met hem mee en zagen waar hij onderdak had gevonden; het was ongeveer twee uur voor zonsondergang en ze bleven die dag bij hem."

- "Wat zoeken jullie?": een fundamentele existentiële vraag die Jezus stelt aan wie hem wil volgen.
- "Waar logeert u?": houd deze vraag even bij, we komen er op terug
- "Kom maar mee, dan zul je het zien": uitnodiging om Jezus te volgen. Het antwoord op deze roeping is niet een eindpunt, maar het begin van een hele weg die afgelegd wordt.

Door er voor te kiezen om Jezus te volgen, stapt de discipel in een dynamisch proces waar beroep gedaan wordt op al zijn zintuigen, al zijn mogelijkheden. Discipel zijn is niet iets passiefs, maar vraagt volledige medewerking: "Kom maar mee, dan zul je het zien"; "Luister en kom tot inzicht" (Mat 15:10); "Ga en maak discipelen." (Mat 28:19).

Samen overleggen:

- "Wat zoek jij" in het leven? "Wat zoek jij" in het bijzonder door Jezus te willen volgen?

2. Waarom Jezus volgen?

In het vervolg van de passage in het Johannesevangelie zien we Andreas (een van de twee leerlingen van Johannes de Doper die Jezus was gevolgd) naar zijn broer gaan met de woorden "**We hebben de Messias gevonden**". Zo brengt hij zijn broer naar Jezus (Johannes 1:40-42).

Iets verder in dat evangelie, na de toespraak over het brood des levens, verlaten heel wat discipelen hem en volgen hem niet meer (Johannes 6, zie vers 66). Daarop richt Jezus zich tot de twaalf en vraagt of ook zij niet willen weggaan. Simon Petrus antwoordt: "**Naar wie zouden wij moeten gaan, Heer? U spreekt woorden die eeuwig leven geven, en wij geloven en weten dat u de heilige van God bent.**" (Johannes 6:68,69).

In het evangelie van Matteüs reikt Jezus een reeks **parabels** aan die illustreren wat het koninkrijk der hemelen (of: van God) inhoudt, waaronder die van de **verborgen schat** en **van de parel** (Mt 13:44-46).

"Het is met het koninkrijk van de hemel als met een **schat** die verborgen lag in een akker. Iemand vond hem en verborg hem opnieuw, en **in zijn vreugde** besloot hij alles te verkopen wat hij had en die akker te kopen. Ook is het met het koninkrijk van de hemel als met een koopman die op zoek was naar mooie parels. Toen hij **een uitzonderlijk waardevolle parel** vond, besloot hij alles te verkopen wat hij had en die te kopen."

Ook al vermeldt de 2de parabel het niet expliciet, het ontdekken van de schat en van de waardevolle parel vervult de vinder met **grote vreugde**. Om datgene te bezitten wat hem zoveel vreugde geeft, is hij bereid om al het andere te verkopen.

Jezus is het rijk der hemelen (van God) komen aankondigen en gestalte geven. Het is de vreugde die hen, die Jezus ontmoeten, motiveert om hem ook te volgen.

Samen overleggen:

- Geeft het Goede Nieuws (evangelie), aangekondigd en gestalte gegeven door Jezus, jou vreugde en geeft het je zin om Jezus te volgen?
- Heel wat commentaren op de twee korte parabels leggen vooral de nadruk op de zelfverloochening en de offers die moeten gebracht worden om Jezus te volgen. Toch legt de tekst zelf de nadruk op de vreugde... Hoe denk jij er over? Hoe ervaar jij het? Hoe wordt er over gesproken in jouw kerk?
- Sommige discipelen volgden Jezus niet meer... Werd jij al verrast, door elkaar geschud, ontgoocheld door wat Jezus voorstelt? Heb je ooit de neiging gehad om hem niet meer te volgen?

3. Een hechte relatie

De sterkste metafoer die de relatie illustreert die Jezus wil hebben met zijn discipelen is ongetwijfeld die van de wijnstok en de ranken (Johannes 15:1-11):

1 Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijnbouwer. 2 Iedere rank aan mij die geen vrucht draagt snijdt hij weg, en iedere rank die wel vrucht draagt snoeit hij bij, opdat hij meer vruchten draagt. 3 Jullie zijn al rein door alles wat ik tegen jullie gezegd heb. 4 **Blijf in mij**, dan blijf ik in jullie. Een rank die niet aan de wijnstok blijft, kan uit zichzelf geen vrucht dragen. Zo kunnen jullie geen vrucht dragen als jullie niet in mij blijven. 5 Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Als iemand in mij blijft en ik in hem, zal hij veel vrucht dragen. Maar zonder mij kun je niets doen. 6 **Wie niet in mij blijft** wordt weggegooid als een wijnrank en verdort; hij wordt met andere ranken verzameld, in het vuur gegooid en verbrand. 7 Als jullie in mij blijven en mijn woorden in jullie, kun je vragen wat je wilt en het zal gebeuren. 8 De grootheid van mijn Vader zal zichtbaar worden wanneer jullie veel vrucht dragen en mijn leerlingen zijn.

9 Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader mij heeft liefgehad. **Blijf in mijn liefde**: 10 je blijft in mijn liefde als je je aan mijn geboden houdt, zoals ik me ook aan de geboden van mijn Vader gehouden heb en in zijn liefde blijf. 11 Dit zeg ik tegen jullie om je **mijn vreugde** te geven, dan zal je **vreugde** volkomen zijn.

Jezus' toehoorders waren het gewoon om wijngaarden te zien met heerlijke druiventrossen. Vroegere profeten hadden Israël al vergeleken met een wijngaard, daarmee duidelijk makend dat de heer een mooie wijngaard verlangde met mooie vruchten – zoals recht en gerechtigheid (Jesaja 5:1-7). In het O.T. was de wijngaard vaak een positief beeld van zegen, geluk en voorspoed.

Samen overleggen:

- Vind jij het beeld van de wijngaard een sprekend beeld? Wat komt er in je op? Komt het overeen met het beeld dat jij hebt van de relatie meester-discipel? Herken je er je eigen relatie met Jezus in?

Deze metafoor maakt deel uit van een lange toespraak van Jezus, die beschouwd kan worden als een soort afscheidsrede of geestelijk testament (Joh 13: 31 tot het einde van hoofdstuk 16). In deze redevoering legt Jezus de nadruk op 7 punten (aansporingen, aanbevelingen, onderricht, gebod).

1. Heb lief		5. Vraag
2. Geloof/vertrouw	4. Blijf	6. Draag vrucht
3. Houd / bewaar		7. Houd vol

1. **Heb lief: Joh 13:34,35:** "Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn." Dit gebod zal Jezus verschillende malen herhalen. Liefde is immers zijn grootste bezorgdheid.
2. **Geloof / vertrouw: Joh 14:1:** "Vertrouw op God en op mij"
3. **Houd / bewaar: Joh 14:15,23:** "Als je me liefhebt, houd je dan aan mijn geboden." / "Wanneer iemand mij liefheeft zal hij zich houden aan wat ik zeg..."
4. **BLIJF: centraal gegeven (zie hieronder)**
5. **Vraag: Joh 15:7:** "Als jullie in mij blijven en mijn woorden in jullie, kun je vragen wat je wilt en het zal gebeuren." Het onderwerp dat hier wordt aangeraakt, het gebod, valt buiten het kader van deze les.
6. **Draag vrucht: Joh 15:16:** "Jullie hebben mij niet uitgekozen, maar ik jullie, en ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht."
7. **Houd vol:** deze uitdrukking komt niet expliciet in de tekst voor, maar weerspiegelt de geest van de toespraak. Bij herhaling kondigt Jezus aan dat zijn discipelen beproevingen en zelfs vervolgingen zullen tegenkomen, dat de weg niet gemakkelijk zal zijn. Het einde van de rede is overduidelijk: "Ik heb dit gezegd opdat jullie vrede vinden bij mij. Jullie zullen het zwaar te verduren krijgen in de wereld, maar **houd moed**: ik heb de wereld overwonnen." (Joh 16:33)

"BLIJF"

'Blijven' (Grieks: MENEIN) is een belangrijk werkwoord, dat meer dan 100 keer voorkomt in het N.T. waarvan 67 keer in het evangelie van Johannes. Het houdt de idee in van één zijn, verbonden zijn, leven in nauwe relatie, luisteren, vertrouwen, bereidheid tot engagement, gehoorzaamheid en trouw.

In Jezus' toespraak is deze **centrale aansporing** het **bepalende element** voor het verwezenlijken van alle andere elementen waarover Jezus spreekt. "**BLIJVEN**" geeft het oorzakelijk verband weer dat centraal staat in Jezus' afscheidsrede, maar ook in het leven van de discipel.

 Hoe kun je discipelen van Christus herkennen? Laten we antwoorden met 2 uitspraken uit het Johannesevangelie:

- Johannes 13:35: "Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn."
- Johannes 15:8: "De grootheid van mijn Vader zal zichtbaar worden wanneer jullie veel vrucht dragen en mijn leerlingen zijn."

→ In dit kader is Galaten 5:22,23, over de vruchten van de Geest, heel interessant!

Samen overleggen:

- Welk verband zie jij tussen de vraag van de discipelen in spe "Meester, waar logeer t u?" en de metafoor van de wijnstok en de ranken? Is die metafoor een antwoord op de vraag?
- "In Christus blijven": hoe zie jij dat? Wat betekent dat voor jou? Heb je de indruk in Jezus te blijven? Op welke manier?
- Vrucht dragen, veel vrucht zelfs: welke soort vruchten draag jij of zou je willen dragen (of misschien juist niet dragen)? Welke vruchten worden geteeld (of verwacht) in jouw kerk?

4. Om verder uit te diepen...

We hadden heel wat andere metaforen en parabels kunnen aanhalen. Wil je hier verder over nadenken, dan kun je **de parabel van de twee huizen** eens lezen: een gebouwd op de rots, het ander op zand (Mat 7:24-27). Deze parabel sluit de Bergrede af (deze rede wordt doorgaans beschouwd als de charta van het koninkrijk der hemelen).

- ⇒ De discipel die Jezus volgt, hem en ook zijn onderricht aanhangt om er zijn leven op te bouwen, lijkt op een wijs man die zijn huis bouwt op de rots. M.a.w. de discipel zal kunnen steunen op stevige en blijvende fundamenten, die hem zullen in staat stellen om de moeilijkheden van het leven te doorstaan en rechtop te blijven (in volle waardigheid).

Een ander beeld, ook uit de Bergrede, slaat op de taak als getuige : **“Jullie zijn het zout der aarde... jullie zijn het licht der wereld...”** (Mat 5:13-14) Een heel programma!

5. Conclusie: een citaat om over na te denken

“Door zijn optreden, zijn woorden, zijn parabels wil Jezus hen die naar hem luisteren het Leven binnen leiden, dat door Johannes Eeuwig Leven wordt genoemd. Wat ook de verschillende mogelijke interpretaties mogen zijn van zijn woorden en zijn leer, je kunt onmogelijk voorbijgaan aan het feit dat Jezus de mensen heeft uitgenodigd om zijn ervaring te delen en zich bij hem te voegen in die volledige overgave aan Gods wil. De specifieke interpretatie van deze of gene passage in de evangeliën kan altijd wel gecontesteerd worden op grond van een andere argumentatie. Het is echter van wezenlijk belang om elk woord terug te plaatsen in het kader van een volledige innerlijke transformatie.” (Eric Edelman, Jésus parlait araméen).